

УДК 336.71(477)

Руцишин Н. М.,

r.nadiya.m@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-1198-8582,

Researcher ID: F-7297-2019,

д.е.н., проф., професор кафедри фінансів, економічної безпеки, банківської справи та страхового бізнесу, Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів

Пелех О. Р.,

магістр, Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів

Козак А. Р.,

бакалавр, Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів

Криворучко Н. М.,

бакалавр, Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів

СУЧАСНИЙ СТАН БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇЇ РОЗВИТКУ

Анотація. У статті окреслено значимість банківської системи і зазначено, що сучасна банківська система є одним з ключових елементів національної економіки. Банки, будучи фінансовими посередниками, обслуговують сферу грошових відносин, і від їх фінансової стабільності і ліквідності залежить макроекономічна рівновага фінансово-економічної сфери. Метою статті є дослідження сучасного стану банківської системи України та окреслення перспектив її розвитку в умовах сьогодення. У статті наведено основні функції фінансової системи, які виконує банківська система. Проведено аналіз сучасного стану банківської системи України та окреслено ризики, породжені військовим вторгненням для банківських установ порівняно з довоєнним періодом. Зокрема, виділено проблеми функціонування банківської системи України та акцентовано увагу на регуляторних заходах НБУ в умовах війни. Проаналізовано зміни у кількості банків в Україні за останні п'ять років та окреслено чинники впливу на їх динаміку. Досліджено тенденції змін діяльності банків, а саме: в динаміці загальних активів банків у розрізі груп за 2018-2022 роки, чистих активів банківського сектора за складовими. Здійснено оцінювання змін кредитного портфеля банків України в розрізі груп за досліджуваний період. Акцентовано увагу на динаміці структури зобов'язань банків за останні п'ять років та окремих їх складових, а саме: депозитів. Проаналізовано та здійснено оцінку рентабельності капіталу та активів банків України в розрізі груп за 2018-2022 роки. Наведено напрями підвищення стабільності банків у частині нарощення капіталу і зменшення проблемних кредитів. Акцентовано увагу на прискоренні темпів цифровізації в банківській сфері. Окреслено напрями подальшого розвитку банківської системи України в сучасних умовах, а дослідження змін стабільності та стійкості вітчизняної банківської системи під час війни стане перспективою подальших досліджень.

Ключові слова: банківська система, банки, банківський сектор, активи банків, кредитний портфель банків, зобов'язання банків, рентабельність активів та капіталу банків.

Rushchyshyn N. M.,

r.nadiya.m@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-1198-8582,

Researcher ID: F-7297-2019,

Doctor of Economics, Professor, Professor of the Department of Finance, Economic Security, Banking and Insurance Business, Lviv University of Trade and Economics, Lviv

Pelex O. R.,

Master's degree student, Lviv University of Trade and Economics, Lviv

Kozak A. R.,

Bachelor's degree student, Lviv University of Trade and Economics, Lviv

Kryvoruchko N. M.,

Bachelor's degree student, Lviv University of Trade and Economics, Lviv

CURRENT STATE OF THE BANKING SYSTEM OF UKRAINE AND PROSPECTS FOR ITS DEVELOPMENT

Abstract. *The article outlines the significance of the banking system and states that the modern banking system is one of the key elements of the national economy. Banks, being financial intermediaries, serve the sphere of monetary relations, and the macroeconomic balance of the financial and economic sphere depends on their financial stability and liquidity. The purpose of the article is to study the current state of the banking system of Ukraine and outline the prospects for its development in today's conditions. The article describes the main functions of the financial system performed by the banking system. An analysis of the current state of the banking system of Ukraine was carried out and the risks that the military invasion has already made for banking institutions comparing to to the pre-war period were outlined. In particular, the problems of functioning of the banking system of Ukraine are highlighted and attention is focused on the regulatory measures of the NBU in wartime conditions. The changes in the number of banks in Ukraine over the past five years were analyzed and factors affecting their dynamics were outlined. The trends of changes in the activity of banks, namely in the dynamics of the total assets of banks in the section of groups for 2018-2022, net assets of the banking sector by components were studied. The assessment of changes in the loan portfolio of Ukrainian banks by group during the research period was carried out. Attention is focused on the dynamics of the structure of banks' liabilities over the past five years and their individual components, namely deposits. The profitability of the capital and assets of Ukrainian banks by group for 2018-2022 was analyzed and evaluated. Directions for increasing the stability of banks in terms of increasing capital and reducing problem loans are given. Attention is focused on accelerating the pace of digitization in the banking sector. The directions of the further development of the banking system of Ukraine in modern conditions are outlined, and the study of changes in the stability and resilience of the domestic banking system during the war will become a perspective for further research.*

Key words: banking system, banks, banking sector, bank assets, bank loan portfolio, bank liabilities, profitability of bank assets and capital.

JEL Classification: G21, E44

DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2024-75-04>

Постановка проблеми. Банківська система є невід'ємною частиною фінансового ринку, а її стійкість та ефективність є необхідною умовою розвитку національної економіки. У сучасних умовах економічного розвитку основною функцією банківського сектора є перерозподіл фінансових ресурсів між різними суб'єктами, галузями та секторами національної економіки, забезпечуючи тим самим підвищення її конкурентоспроможності. Банківські установи надають понад 90 % усіх видів фінансових послуг. У цілому банківська система є основою для ефективного здійснення процесу відтворення національної економіки та є основним джерелом формування капіталу в економіці країни.

Однак за умов воєнного стану банківська система зазнала значних втрат. Ці проблеми потребують постійного моніторингу та пошуку шляхів стабілізації та подальшого розвитку банківської системи, що й визначає актуальність обраної теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням питань функціонування та подальшого розвитку банківської системи займаються різні науковці, а саме: Барна М. Ю., Рушишин Н. М. [1, с. 84-98], Гура О. Л. [2, с. 24-29], Дятлова Ю. В. [3, с. 67-74], Жирій К. [4], Івашук О. В. [5, с. 141-146], Карчева Г. Т. [6, с. 1-9], Коваленко В. В. [7, с. 321-330], Коверза В. С., Неізнестна О. В.,

Шендригоренко М. Т. [8], Кузьменко В., Овчаренко В. О. [9, с. 98-103], Прокопенко Н., Мирончук В., Шепель І. [13], Рушишин Н. М., Мединська Т. В. [14, с. 337-344], Халімон Т. М. [15, с. 71-75] та інші.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження стану банківської системи України та окреслення перспектив її розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Банківська система відіграє значну роль у встановленні економічних взаємовідносин між інститутами фінансового ринку. Це відбувається тому, що банки є важливою складовою економічної структури в організації руху фінансових потоків. Вони складають основу кредитної системи країни і акумулюють більшість ресурсів. Позитивні та негативні явища економіки значно впливають на функціонування банків. Зокрема, банківська система бере участь у здійсненні основних функцій фінансової системи, а саме:

- забезпечення своєчасного руху коштів як у середині країни, так і за її межами;
- розробка та застосування методів управління ризиками;
- акумулювання фінансових ресурсів і їх розподіл між суб'єктами національної економіки;
- забезпечення ефективної роботи платіжних систем.

Вітчизняна банківська система працює в напруженому режимі невизначеності з початком бойових дій із лютого 2022 року на території України. Водночас банки продовжують свою діяльність, намагаються виконувати всі свої функції, зобов'язання та дотримуватися нормативів.

Національний банк України відповідно до Закону України “Про банки і банківську діяльність” [5] активно підтримує стабільність банківської

системи шляхом впровадження низки нормативно-правових актів, а саме постанови НБУ: “Про особливості підтримання ліквідності банків в умовах воєнного стану”, “Про банківську систему в умовах воєнного стану” та вжиття відповідних заходів щодо підтримки фінансової стабільності та регулювання фінансового сектора національної економіки.

Проблеми функціонування банківської системи України в умовах війни відображені в табл. 1.

Таблиця 1

Проблеми функціонування банківської системи України в умовах війни

Проблеми	Характеристика
Нестача трудових ресурсів	У банківських установах відбувається багато звільнень через військові дії в багатьох регіонах України та загрозу ракетних обстрілів по всій країні. Працівники банків були звільнені або через закриття відділення, або за власним бажанням. Значна втрата трудових ресурсів завдала шкоди банківській системі.
Завислі платежі	Проблема завислих платежів виникла на початку війни, коли підприємства та установи намагалися швидко виплатити зарплату своїм працівникам або перерахувати допомогу. На сьогоднішній день були випадки затримок переказів і виплат із гуманітарних цілей, оборони і безпеки. Основною причиною затримки є неукомплектованість відділень банків, які знаходяться на окупованій, деокупованій територіях чи територіях, де відбуваються бойові дії.
Втрати за виданими кредитами	З початком війни в Україні кредитування припинилося. Багато кредитів, наданих раніше фізичними та юридичними особами, є безповоротними. Торгово-промислова палата України оголосила надзвичайний стан, що підтверджує неможливість виконання різноманітних зобов'язань у часі воєнного стану.
Арешт банківських рахунків	Дана проблема виникає у боржників при здійсненні виконавчого провадження. Насамперед йдеться про вилучення та блокування банківських карток боржників. Якщо немає готівки, то фізична особа не може розрахуватися картокою. Внутрішньо переміщені особи не мають можливості використати гроші, які отримують від родини чи держави, на свою користь. Держава частково вирішила проблему, розблокувавши рахунки людям із заборгованістю не більше 100 тис грн, однак вона не повністю вирішена.
Загроза кібератак	В Україні зафіксували майже 4 000 кіберінцидентів з боку Росії у період із січня 2022 року по вересень 2023 року. У зв'язку з цим об'єкти торгівлі змушені продавати товари за готівку. Недоброзичливі хакери продовжують атакувати банківську систему, але якість кібератак нижча порівняно з початком війни.
Перевищення лімітів залишків коштів у касах	Продуктові магазини, автозаправні станції та інші заклади, розташовані на окупованій, деокупованій територіях чи у зоні бойових дій, мають проблему перевищення лімітів готівки. Йдеться, зокрема, про призупинення інкасації через загрозу пограбувань. Тому одні підприємства торгівлі чи послуг приймають платіжні картки, а інші - готівкові кошти.

Джерело: складено на підставі [13]

Рис. 1. Динаміка кількості банків за 2018-2022 рр. (складено на підставі [10])

Особливістю функціонування банківської системи в умовах війни є підтримка довіри клієнтів до банківського сектора, що, в свою чергу, забезпечить стабільність його функціонування. НБУ впродовж даного періоду прийняв ряд рішень, а саме: регулятор здійснив обмеження діяльності банків на валютному ринку, призупинив відтік іноземної валюти та встановив ліміти на операції з готівкою.

НБУ приймаються антикризові рішення, які ґрунтуються на трьох основних принципах:

- Захист інтересів клієнтів банку (особливо вкладників). Банки повинні зберігати доступ і здійснювати платежі та перекази коштів клієнтів.

- Підтримка діяльності банків та їх ліквідності. Негативний вплив військових дій на діяльність банків не повинен призводити до визнання банків неплатоспроможними. Проблемні банківські установи за потреби встигнуть відновити фінансову стабільність після закінчення воєнного стану.

- Прозорість звітності, що відображає реальний фінансовий стан банків. За відсутності достовірної та прозорої звітності регулятору буде складно реалізувати ефективні заходи щодо покращення банківської системи після війни.

Виходячи з цих принципів, НБУ визначає перелік і зміст заходів, спрямованих на підтримку банківської системи. Проте доцільність застосування тих чи інших заходів на практиці залежить від сценаріїв розвитку подій.

Важливим є дослідження функціонування банківської системи в умовах воєнного стану за такими напрямками:

- структура банківського сектора та основні зміни;
- банківська інфраструктура, тенденції банківського ринку;
- особливості цифровізації банків.

Структура банківського сектора України в умовах воєнного стану суттєво не змінилася. Станом на 1 січня 2023 року в Україні працює 67 банків, у тому числі 4 державних, 16 банків із іноземним капіталом і 47 приватних банків (рис. 1).

Загалом 14 банків є системно важливими. У відповідь на агресію Росії в лютому 2022 року було ліквідовано російські банки – АТ “Міжнародний резервний банк” та ПАТ “Промінвестбанк”, які на початок 2022 року мали 2 % чистих активів вітчизняного банківського сектора. За підсумками 2022 року чисельність банківських установ продовжувала скорочуватися.

В умовах воєнного стану характерна неможливість роботи відділень банків на окупованих територіях та територіях, де ведуться бойові дії. Крім того, значна кількість банків була змушена перенести свої головні офіси. Більшість відділень закрили державні банки та банки з іноземним капіталом. В основному скорочення спостерігалось в м. Києві та Донецькій області.

На 3 березня 2022 року частка працюючих відділень системно важливих банків у регіонах становила 55 % (2761 відділення). Наприкінці квітня 2022 року банки намагалися відновити діяльність відділень; системно важливі банки м. Києва, Сумської, Чернігівської, Київської областей активно розпочали роботу своїх мереж.

Станом на 1 січня 2023 року в Україні було 5336 активних структурних підрозділів банків, але протягом року це число зменшилося на 1349 відділень, що становить 20,2 % від загальної кількості. Лідером за кількістю відділень став державний АТ КБ “ПриватБанк” із 1 210 філіями, незважаючи на зменшення на 287 відділень, зайняв перше місце в цьому рейтингу. Державний АТ “Ощадбанк” залишився на другому місці з 1182

відділеннями (зменшення на 420). Банки іноземних банківських груп також займають значні позиції: АТ “Райффайзен Банк” (350), АТ “Укрсиббанк” (233) та АТ “ПУМБ” (226).

Система електронних платежів (СЕП) НБУ працює 24 години на добу 7 днів на тиждень, що дозволяє здійснювати платежі у звичному режимі, враховуючи всі потреби клієнтів банків. Незважаючи на те, що значна кількість банківських відділень закрита, водночас банки продовжують забезпечувати безперерйність безготівкових розрахунків юридичних та фізичних осіб, а також роботу платіжної інфраструктури (зокрема, пос-терміналів та банкоматів). Крім того, стабільна робота банків забезпечує своїм клієнтам цілодобове проведення платіжних карткових операцій, у тому числі зняття готівки з карток та безготівкові операції за картковими рахунками.

Основні тенденції змін у діяльності банків в умовах воєнного стану характеризуються такими показниками, як рівень ліквідності, обсяг і структура активів (рис. 2), сума зобов’язань.

Банки мають достатній запас високоліквідних активів, щоб забезпечити всі платежі та розрахунки за своїми зобов’язаннями навіть у нинішніх складних умовах. Заходи НБУ щодо підтримки

ліквідності банківської системи призвели до збільшення частки коштів НБУ в пасивах банків: за лютий 2022 року їх частка зросла на 2,4 %, за I квартал – на 1,8 % до 7,1 %. Більшу частину рефінансування НБУ отримали приватні та державні банки, що є додатковим заходом безпеки. Національний банк також запроваджує бланковий інструмент рефінансування на строк до одного року. Так, із початку війни банки отримали близько 82 млрд грн кредитів рефінансування і вже повернули 45 млрд грн.

Загальна сума боргу банків за рефінансуванням становить 20,2 млрд грн (менше 3 % депозитів населення). Банки можуть отримати рефінансування на суму, що не перевищує 30 % від залишків фізичних осіб станом на 23 лютого 2022 року. Також Національний банк України за потреби поповнює банки готівкою без обмежень.

На кінець 2022 року чисті активи платоспроможних банків зменшилися на 2,2 % (рис. 3). Найбільше скорочення спостерігалось за депозитними сертифікатами, а динаміка кредитних портфельів є незбалансованою.

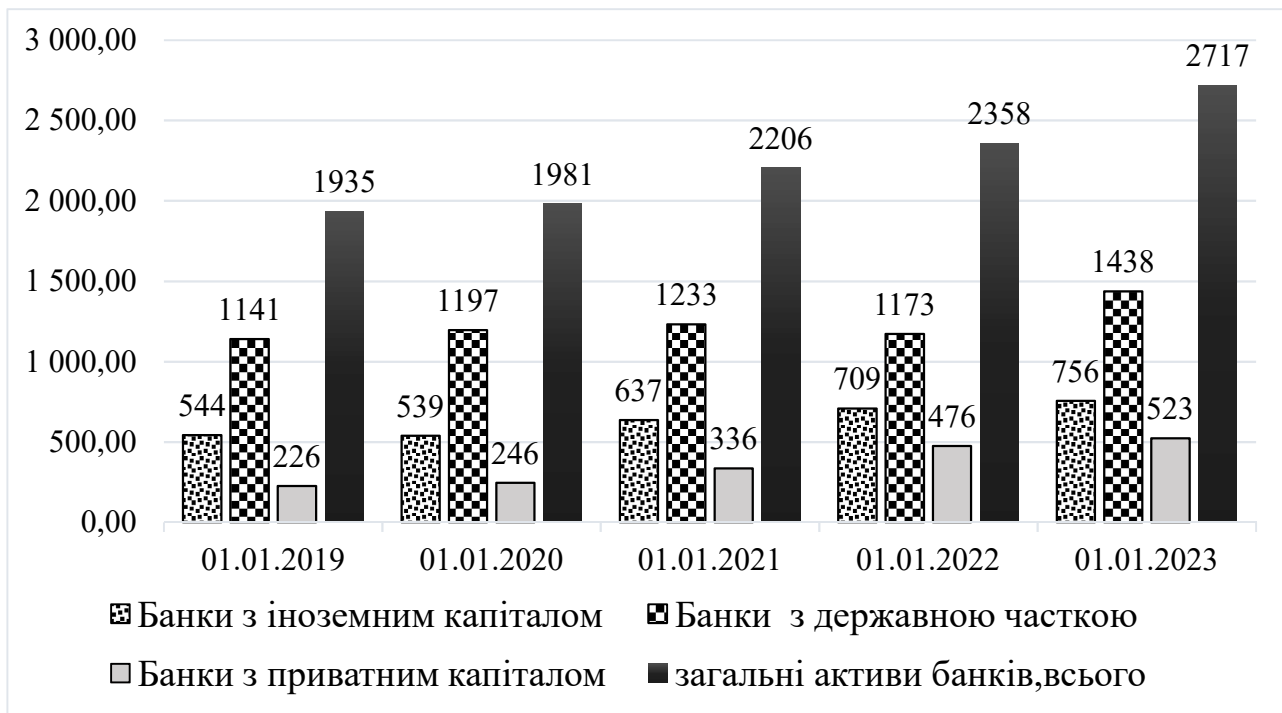

Рис. 2. Динаміка загальних активів банків у розрізі груп за 2018-2022 роки, тис. грн
(складено на підставі [11])

	2018	2019	2020	2021	2022
□ Готівкові кошти	3,5	3,8	4	3,7	4,2
■ Кошти в НБУ та інших банках	11	15	14,2	13	12,5
□ Державні облигації	29,8	24,5	31,7	28,6	28,9
■ Депозитні сертифікати	4,6	10,2	9	10,4	7,2
■ Корпоративні кредити	34,7	27,8	23,9	26,3	28,8
■ Роздрібні кредити	8,4	9,5	8,2	9,7	10,2
□ Інше	8,1	9,1	9	8,2	8,2

Рис. 3. Чисті активи банківського сектора за складовими за 2018-2022 рр., %
(складено на підставі [11])

Рис. 4. Динаміка кредитного портфеля банків України в розрізі груп за 2018-2022 рр., млрд грн
(складено на підставі [11])

Чисті кредити підприємствам у гривні зросли за II квартал 2022 р. на 4,8 %, а кредити в іноземній валюті збільшилися на 2,2 % у доларовому еквіваленті [11]. Державні банки мали найвищі темпи зростання кредитів понад 10 % у гривні. Порівняно з відповідним періодом минулого року чистий кредитний портфель збільшився на 39,7 % у гривні та на 18,4 % в іноземній валюті (у доларах США). Динаміка кредитного портфеля банків України в розрізі груп за 2019-2023 рр. відображена на рис. 4.

Найактивніше залучали кредити державні підприємства. Чисте роздрібне кредитування зросло на 5,8 % за перші два місяці 2022 року, а за II квартал 2023 року воно збільшилося на 4,5 % від початку повномасштабного вторгнення за рахунок карткового кредитування.

Зобов'язання платоспроможних банків у 2022 році дещо зменшилися, в основному за рахунок впливу депозитних коштів юридичних і фізичних осіб. Динаміка структури зобов'язань банків України за 2018-2022 рр. наведена на рис. 5.

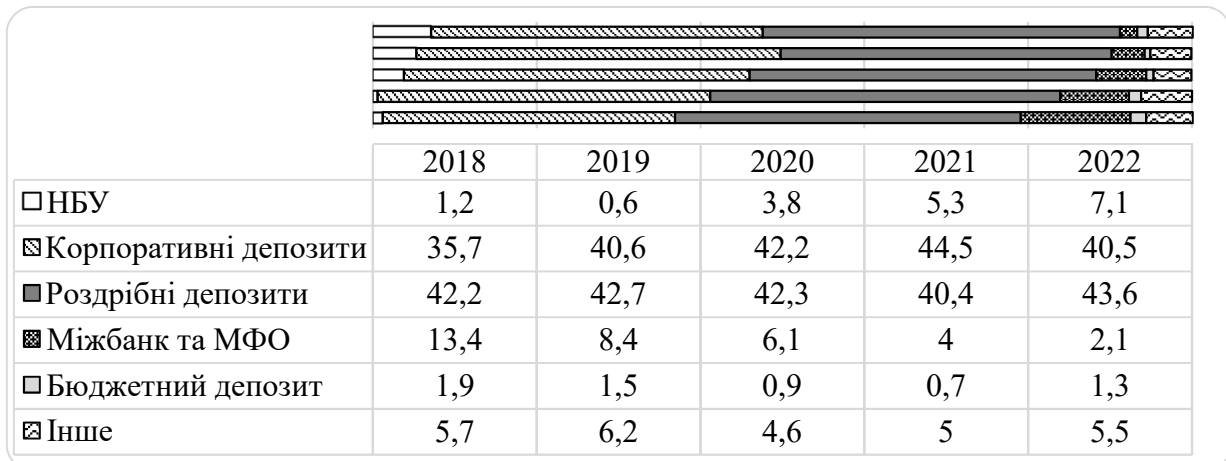

Рис. 5. Динаміка структури зобов’язань банків України за 2018-2022 рр, % (складено на підставі [1])

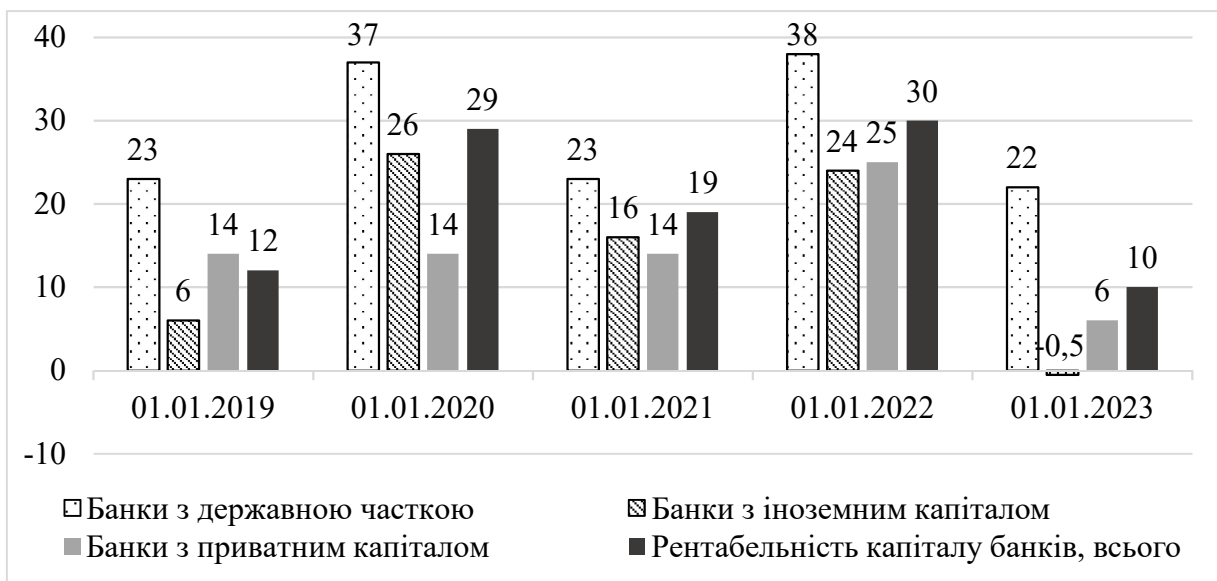

Рис. 6. Рентабельність капіталу банків України в розрізі груп за 2018-2022 рр. (складено на підставі [11])

Поряд з тим, депозити клієнтів залишаються основним джерелом фінансування банків (84 % зобов’язань). Спостерігається тенденція до збільшення обсягів коштів клієнтів банків, що забезпечує високий рівень ліквідності попри військові ризики. Стабілізацію на депозитному ринку можна пояснити прийняттям Закону України №2180-IX “Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення стабільності системи гарантування вкладів фізичних осіб”, який передбачає 100 % гарантію банківських вкладів фізичних та приватних осіб. Після закінчення тримісячного строку з дня скасування чи припинення воєнного стану максимальний розмір гарантованого відшкодування вкладникам українських банків становитиме 600 тис. грн, в умовах воєнного стану та після трьох місяців є 100 % гарантії за вкладками фізичних осіб у банках (включаючи проценти за вкладками). Це означає, що кошти повертатиме Фонд гарантування вкладів фізичних осіб депонентам у повному обсязі, якщо в період дії цієї норми буде

розпочато процедуру виведення банку з ринку. Найшвидший відтік коштів юридичних осіб спостерігався в перші 2 тижні воєнного стану, однак у подальшому тенденція змінилася і вклади повільно почали зростати.

Показники рентабельності активів (ROA) та капіталу (ROE) протягом 2018-2022 рр. відображено на рис. 6, 7. Станом на 1 січня 2022 р. спостерігалось найвище значення показника рентабельності капіталу (ROE) – 38 %.

Рентабельність капіталу банків України як на початок 2019 р., так і на початок 2023 р. склала 12 % і 10 % відповідно. Зокрема, на початок 2022 р. до розв’язання війни даний показник становив 30 %.

Рентабельність активів банків України за 2018-2021 рр. зростала і на початок 2022 р. склала 3 %, проте за 2022 р. зменшилася до рівня початку 2019 р. – 1 %. Динаміка даного показника в розрізі груп банків наведена на рис. 7.

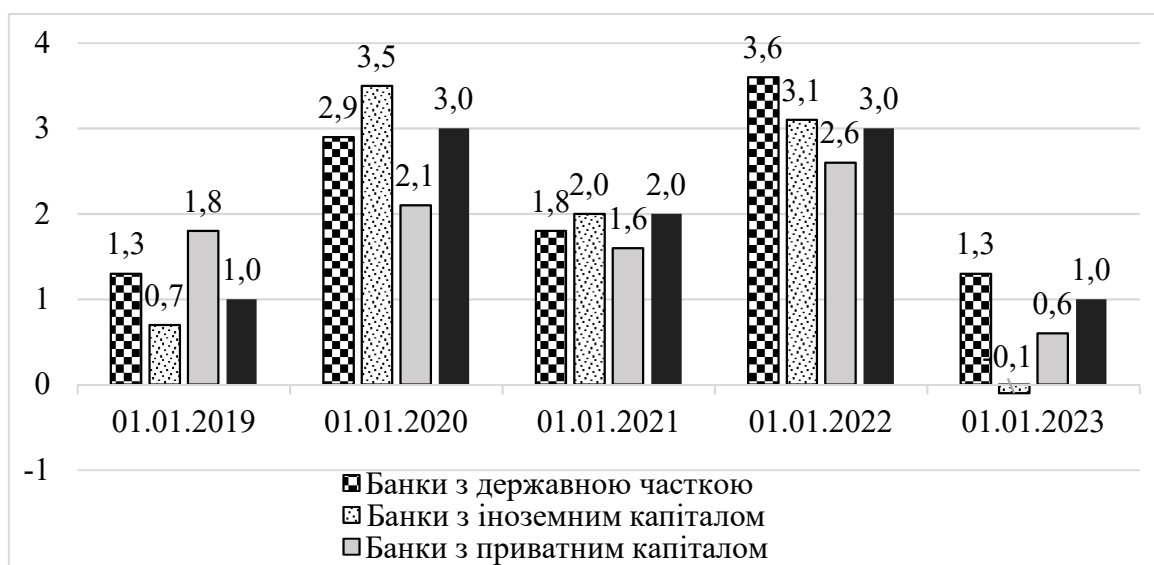

Рис. 7. Рентабельність активів банків України в розрізі груп за 2018-2022 рр. (складено на підставі [11])

У сучасних обставинах воєнного часу банківська система України отримала системний шок та нові виклики. Зменшився попит на кредити та банківські послуги. Скорочення торгівлі товарами та послугами в країні призвело до зменшення обсягів платежів, ключової бази комісійних доходів банків. Це негативно вплинуло на основні складові операційного доходу. Відсоткові та комісійні доходи банківських установ знизилися з початку повномасштабної війни, оскільки більшість банків запровадили кредитні канікули для своїх клієнтів та знижена плата за користування їхніми послугами.

Поряд з тим, у складних умовах функціонування економіки та соціальних потрясінь необхідно зберегти фінансову стабільність у країні, а також забезпечити фінансування потреб економіки. На тлі існуючої ситуації 2 червня 2022 р. НБУ прийняло рішення про збільшення облікової ставки у 2,5 рази, з 9 % до 25 %, яке викликало неоднозначні судження, проте стало ще одним шоком для економіки. Починаючи з липня 2023 р., облікова ставка почала зменшуватися і на 15 грудня 2023 р. склала 15 %.

Такий крок НБУ є різкою зміною монетарної політики у бік рестрикції і націлений на недопущення розвитку інфляції і знецінення заощаджень, у тому числі, запобігаючи їх відпливу з банків, нівелювання знецінення національної валюти і збільшення привабливості інвестицій у державні облигації, зменшення тиску на валютні резерви і нормалізацію курсоутворення.

Основним фактором негативного впливу на фінансовий стан банків стане кредитний ризик, який може суттєво знизити рівень банківського капіталу через втрати частини кредитного портфеля. Поряд з тим, НБУ через недотримання вимог щодо капіталу, ліквідності та кредитного ризику не застосовуватиме санкції до банків в умовах воєнного стану та після його закінчення надасть достатньо

часу банкам для відновлення фінансової стабільності.

Для підвищення стабільності банки повинні поступово нарощувати капітал і зменшувати проблемні кредити. Основні ризики можуть вплинути на діяльність більшої кількості банків, тому необхідно підтримувати достатність капіталів банків вище мінімальних вимог НБУ.

У результаті цього банківським установам необхідно:

- збільшувати інші види безризикової діяльності, тобто вкладення в низькоризикові та середньодоходні активи, окрім інвестиційних кредитів;

- здійснювати оптимізацію витрат за рахунок зменшення резервів, скорочення чисельності підрозділів і співробітників.

Це означає не повне обмеження кредитування банками, а лише більш чітке їхнє переформатування в інші заходи:

- посилення умов кредитування для позичальників;

- збільшення фінансування оборотних коштів постійним клієнтам;

- перенаправлення банків на сферу споживчого кредитування;

- зосередження на короткострокових кредитах і високих процентних ставках.

Отже, можна стверджувати, що основним завданням банків є зниження витрат, у тому числі створення резервів під неякісні активи та збільшення доходу від операцій із низьким рівнем ризику. Основною метою для банків має стати підтримка на необхідному рівні фінансової стійкості та недопущення відтоку депозитів, у результаті чого спостерігатиметься збереження ресурсного потенціалу для здійснення кредитних операцій та відновлення економіки.

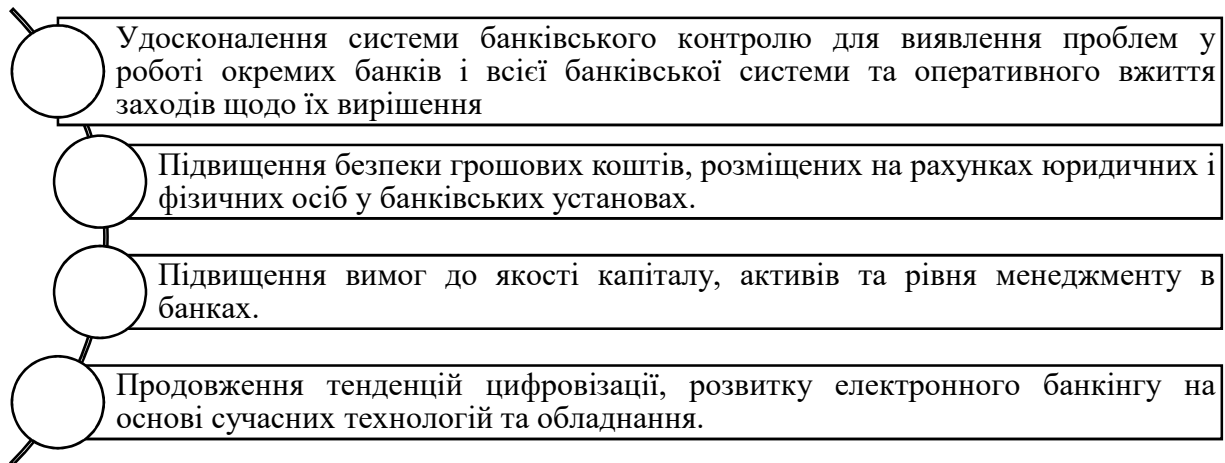

Рис. 8. Напрями подальшого розвитку банківської системи України (складено на підставі [8])

У період пандемії та карантинних обмежень усі учасники банківської системи мали змогу оцінити переваги оновленої форми обслуговування клієнтів. Зокрема, це було пов'язано з необхідністю зменшення фізичного контакту між людьми, що стало каталізатором швидкої трансформації офісів і відділень банків, організації віддаленої роботи персоналу, розробки мобільних додатків та інших каналів дистанційного обслуговування клієнтів.

Те ж саме сталося з початком війни, коли банки стикнулися з необхідністю адаптуватися до воєнного стану, прискорити темпи цифровізації, оскільки більшість банків були змушені припинити діяльність своїх відділень і перенести головні офіси в інші безпечніші регіони України.

Так, для подальшого розвитку банківської системи України необхідні наступні дії, які відображені на рис. 8.

Таким чином, одним із найважливіших завдань банківської системи є забезпечення стабільності та ефективності функціонування банків.

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямі. Через злагоджені дії регулятора та банків національна банківська система працює достатньо стабільно та забезпечує безперебійну роботу фінансових установ в умовах воєнного стану. За даними НБУ, втрати банківського сектора в умовах війни помірні. Незважаючи на військові ризики, банки мають досить високий рівень ліквідності, що дозволяє надалі безперервно здійснювати безготівкові розрахунки та інші зобов'язання.

У майбутньому основним фактором негативно впливу на фінансовий стан банків стане кредитний ризик, який може суттєво знизити рівень банківського капіталу через втрати частини кредитного портфеля. Однак НБУ не застосуватиме санкції до банків через недотримання вимог щодо капіталу та ліквідності в умовах воєнного стану та після його закінчення надасть банкам достатньо часу для відновлення фінансової стабільності.

Дослідження впливу війни на рівень капіталізації та ліквідності українських банків, а також дослідження змін стабільності та стійкості

вітчизняної банківської системи під час війни є перспективою подальших досліджень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барна М. Ю., Руцишин Н. М. Стан і тенденції розвитку банківської системи в контексті структурного реформування національної економіки України. *Науковий журнал "Наукові горизонти"*. 2020. Т. 23, № 12. С. 84-98.
2. Гура О. Л. Проблеми та перспективи функціонування банківської системи України. *Ефективна економіка*. 2018. С. 24-29.
3. Дятлова Ю. В. Розвиток банківського сектору України в умовах конкурентної інтерналізації: методичний підхід до оцінювання. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2019. Вип. 16. Т. 1. С. 67-74.
4. Жирій К. Як банки допомагають вистояти економіці та громадянам у часи війни. unian.ua. 2022. URL: <https://www.unian.ua/economics/finance/yak-banki-dopomagayut-vistoyati-ekonomici-ta-gromadyanam-u-chasiviyini-novini-ukrajina-11753254.html>.
5. Іващук О. В. Антикризові механізми відновлення стійкості банківської системи в умовах глобальної нестабільності. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2018. Вип. 5 (133). С. 141-146.
6. Карчева Г. Т. Фінансовий стан банків України в умовах загрози світової фінансово-економічної кризи. *Ефективна економіка*. 2020. № 3. С. 1-9.
7. Коваленко В. В. Моніторинг фінансової стабільності банківської системи України. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. Вип. 2 (19). С. 321-330.
8. Коверза В. С., Неізвестна О. В., Шендригоренко М. Т., Іванова Н. С. Шляхи підвищення конкурентоспроможності банків в контексті інтеграції в ЄС. *Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка"*. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2020/77.pdf.

9. Кузьменко В., Овчаренко В. О. Тенденції розвитку сучасних банківських технологій. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2019. № 2. С. 98-103.

10. Основні показники діяльності банків. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/>.

11. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua>.

12. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 7 грудня 2000 р. № 2121-III. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

13. Прокопенко Н., Мирончук В., & Шепель І. Принципи функціонування банківської системи України в умовах війни. *Економіка та суспільство*. 2022. № 41. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1556/1497>.

14. Руцишин Н. М., Мединська Т. В., Лихна С. П. Трансформація банківського сектору національної економіки в умовах сучасних викликів. *Інфраструктура ринку*. 2019. № 27. С. 337-344.

15. Халімон Т. М. Принципи (засади) організації та здійснення банківської діяльності. *Прыкарпатський юридичний вісник*. 2018. Вип. 4 (25). Т. 3. С. 71-75.

REFERENCES

1. Barna, M. YU. and Rushchyshyn, N. M. (2020), Stan i tendentsiyi rozvytku bankivs'koyi systemy v konteksti strukturnoho reformuvannya natsional'noyi ekonomiky Ukrainy, *Naukovyy zhurnal "Naukovi obryi"*, T. 23, № 12, s. 84-98.

2. Hura, O. L. (2018), Problemy ta perspektyvy funktsionuvannya bankivs'koyi systemy Ukrainy, *Efektivna ekonomika*, s. 24-29.

3. Dyatlova, YU.V. (2019), Rozvytok bankivs'koho sektoru Ukrainy v umovakh konkurentnoyi internalizatsiyi: metodychnyy pidkhid do otsinky, *Aktual'ni problemy rozvytku ekonomiky rehionu*, Vyp. 16. T. 1, s. 67-74.

4. Zhyryy K. (2022), Yak banky dopomahayut' ekonomitsi ta hromadyanam vyzhyvaty pid chas viyny. unian.ua., available at: <https://www.unian.ua/economics/finance/yak-banki-dopomagayut-vistoyati-ekonomici-ta-gromadyanam-u-chasiviyini-novini-ukrajina-11753254.html>.

5. Ivashchuk, O. V. (2018), Antykryzovi mekhanizmy vidnovlennya stiykosti bankivs'koyi systemy v umovakh hlobal'noyi nestabil'nosti, *Sotsial'no-*

ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy, vyp. 5 (133), s. 141-146.

6. Karcheva, H. T. (2020), Finansovyy stan bankiv Ukrainy pid zahrozoyu svitovoyi finansovo-ekonomichnoyi kryzy, *Efektivna ekonomika*, № 3, s. 1-9.

7. Kovalenko, V. V. (2019), Monitorynh finansovoyi stiykosti bankivs'koyi systemy Ukrainy, *Shkidna Yevropa: ekonomika, biznes i menedzhment*, vyp. 2 (19), s. 321-330.

8. Koverza, V. S. Nevidoma, O. V. Shendryhorenko, M. T. and Ivanova, N. S. (2020), Shlyakhy pidvyshchennya konkurentospromozhnosti bankiv v umovakh intehratsiyi v YES, *Elektronne naukovye vydannya "Efektivna ekonomika"*, available at: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2020/77.pdf.

9. Kuz'menko V. and Ovcharenko, V. O. (2019), Tendentsiyi rozvytku suchasnykh bankivs'kykh tekhnolohiy, *Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho universytetu*, № 2, s. 98-103.

10. Osnovni pokaznyky diyal'nosti bankiv, available at: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/>.

11. Ofitsiyyny veb-sayt Natsional'noho banku Ukrainy, available at: <https://bank.gov.ua>.

12. Pro banky i bankivs'ku diyal'nist': Zakon Ukrainy vid 07.12.2000 r. № 2121-III, available at: <http://zakon.rada.gov.ua>.

13. Prokopenko N., Myronchuk V. and Shepel' I. (2022), Pryntsypy funktsionuvannya bankivs'koyi systemy Ukrainy v umovakh viyny, *Ekonomika i suspil'stvo*, № 41, available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1556/1497>.

14. Rushchyshyn, N. M. Medynska, T. V. and Lykhna, S. P. (2019), Transformatsiya bankivs'koho sektoru natsional'noyi ekonomiky v umovakh suchasnykh vyklykiv, *Infrastruktura rynku*, № 27, s. 337-344.

15. Khalimon, T. M. (2018), Pryntsypy (pryntsypy) orhanizatsiyi ta zdiysnennya bankivs'koyi diyal'nosti, *Prykarpats'ka yurydychna hazeta*, Vyp. 4(25). T. 3, s. 71-75.

Стаття надійшла до редакції 15 грудня 2023 року